

ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับความรับผิดของ ผู้ค้าประกัน: ศึกษากรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

กฤตพร เจริญกุล*

รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์**

บทคัดย่อ

ธนาคารพาณิชย์แม้จะมีสิทธิในการให้บริการสินเชื่อให้เช่าซื้อรถยนต์ได้ ตามประกาศของธนาคารที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบสืสซึ่ง การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์จึงมีข้อสัญญาที่แตกต่างกับการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทในเครือหรือบริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์ ในส่วนของการกำหนดความรับผิด สิทธิของผู้เช่าซื้อ รวมถึง การนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้ ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์

จากการศึกษาพบว่า สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารนำมาใช้นั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป และ ไม่มีการกำหนดแบบของสัญญาเช่าซื้อไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ก็กำหนดเพียงข้อ สัญญาที่เป็นสาระสำคัญที่ต้องมีในสัญญาเช่าซื้อเท่านั้น และในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็ไม่ได้แสดงวิธีการ คำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด อีกทั้งในข้อตกลงสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความ ชำรุดบกพร่องก็มีลักษณะเป็นกฎหมายปิดปากที่ผลลัพท์ไปให้แก่ผู้เช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อไม่สามารถยกข้อ ต่อสู้ขึ้นต่อสู้กับธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อได้เลย ซึ่งเมื่อผู้เช่าซื้อไม่สามารถยกข้อต่อสู้ดังกล่าวมาได้แย้ง กับธนาคารได้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความรับผิดของผู้ค้าประกันซึ่งต้องยอมรับในข้อสัญญาปิดปาก ดังกล่าวด้วย และการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่แก้ไขใหม่ ในเรื่องของการบอกกล่าวที่ให้ เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในเวลาหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ อย่างเช่นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ต้องมีการบอก กล่าวแก่ผู้ค้าประกันทราบทุกงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้หรือไม่อย่างไร ซึ่งการประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อ รถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มี การออกประกาศ ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามเป็นลายลักษณ์ อักษร ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีหรือในประเทศอังกฤษล้วนแต่ต้องมีการระบุ การส่งหนังสือบอกกล่าวไว้ในข้อตกลงในสัญญา รวมถึงสิทธิเรียกร้องในการบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้และผู้ค้าประกัน

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าวโดยให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการกำหนดแบบของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยอาศัยประกาศคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555 มาเป็นฐานในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อให้ดีขึ้น รวมถึงควรจะมีรายละเอียดแสดงวิธีการคำนวณผลประโยชน์ในสัญญาเช่าซื้อไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อสามารถเข้าใจรายละเอียดของค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด และสามารถเลือกทำสัญญาได้ถูกต้องตรงกับความต้องการและกำลังทรัพย์ในการชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อ และเพื่อเป็นประโยชน์ในทางธุรกิจและเกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1. บทนำ

สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เป็นการให้บริการด้านการให้สินเชื่อส่วนบุคคลประเภทหนึ่ง ซึ่งสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์คือการที่เจ้าของรถยนต์นำรถยนต์ออกให้เช่า โดยผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินบางส่วน เรียกว่า “เงินดาวน์” ให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ และผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าเป็นงวด ๆ ให้กับผู้ให้เช่าซื้อ และเมื่อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อจะโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถให้บริการสินเชื่อให้เช่าซื้อรถยนต์ได้โดยอาศัยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พุทธศักราช 2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิง พุทธศักราช 2551 และเนื่องจากรถยนต์เป็นหลักประกันที่มีสภาพคล่องสูง สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์มีความเสี่ยงเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการเรียกหลักประกันโดยให้ผู้เช่าซื้อ ต้องจัดหาบุคคลซึ่งมีความน่าเชื่อถือเข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์

การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป แม้จะมีประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555 เข้ามาควบคุมการทำสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็เมื่อพิจารณาขอบเขตของสัญญาเช่าซื้อตามประกาศดังกล่าวแล้ว เป็นการกำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขที่จะต้องมีในสัญญาเช่าซื้อเท่านั้น และเมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกัน ฉบับที่ 20 และฉบับที่ 21 ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการพิจารณาการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะพิจารณาเข้มงวดขึ้น ธนาคารพาณิชย์อนุมัติเงินกู้ยากขึ้น หรืออาจไม่ปล่อยเงินกู้เลย ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อดังกล่าวได้ยากขึ้นด้วย เอกสารหลักฐานต่างๆ จะต้องมีการแก้ไข รวมถึงขั้นตอนในการปฏิบัติด้วย ธนาคารพาณิชย์ในฐานะเจ้าหนี้ซึ่งมีความเสี่ยงมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ และอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย

สำหรับในเนื้อหาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะคำประกันที่แก้ไขใหม่นี้ แม้จะมีเจตนารมณ์มุ่งที่จะคุ้มครองบุคคลในแง่ความสัมพันธ์ทางแพ่ง และช่วยลดความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกันก็ตาม แต่ก็ยังมีความไม่ชัดเจนในหลายประเด็น จึงอาจเกิดปัญหาในการตีความได้ เช่น บทบัญญัติมาตรา 686 กำหนดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวผู้ค้าประกันภายในหกสิบวัน ก่อนจึงจะบังคับให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้ หากเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น การที่เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัด เพื่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามสัญญาคำประกันจนเต็มจำนวนตามมาตรานี้ มีปัญหาในการตีความทางกฎหมายว่า หากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์นั้น เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันทุกงวดหรือไม่ ในขณะเดียวกัน ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ให้สินเชื่อ ก็จะต้องบอกกล่าวเช่าซื้อและสัญญาคำประกัน ในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่ธนาคารซึ่งเป็นฝ่ายเจ้าหนี้ จึงอาจเกิดปัญหาว่าข้อสัญญาที่ระบุไว้นั้น จะมีผลบังคับใช้ได้หรือไม่เพียงใด จึงควรศึกษาว่ากฎหมายลักษณะคำประกันที่แก้ไขใหม่นี้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง แก่การให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ และเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวจะมีขอบเขตเนื้อหาอย่างไร เพียงใด ต้องอาศัยการตีความประการใด จึงจะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อเช่าซื้อของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งข้อตกลงที่ระบุไว้ในสัญญาคำประกันการเช่าซื้อรถยนต์จะมีผลบังคับตามกฎหมายประการใด

2. ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่งและหลักในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และการเข้าค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

2.1 ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา

2.1.1 หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (The Autonomy of Will)

คือหลักที่ให้ความเป็นอิสระของบุคคลซึ่งจะทำการแสดงเจตนาอย่างไรเพื่อจะผูกมัดตนเองให้ได้ตามต้องการ ซึ่งเจตนาเปรียบเสมือนเป็นตัวก่อให้เกิดสิทธิหรือกำหนดขอบเขตในทางกฎหมายของตนเอง พร้อมทั้งเชื่อได้ว่าเจตนาของแต่ละบุคคลมีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวของมันเอง เป็นหลักการพื้นฐานของเสรีภาพของมนุษย์ ผลมาจากการที่ต้องรับรู้สิทธิส่วนบุคคลและต้องรับรองเสรีภาพส่วนบุคคลที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ตามธรรมชาติและต้องไม่ทำลายสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล เสรีภาพของบุคคลจะถูกจำกัดลงด้วยความสมัครใจของบุคคลเอง โดยจะไม่ผูกพันในหน้าที่ตนไม่ตกลงยินยอมด้วย การที่บุคคลผูกมัดตัวเองด้วยสัญญาที่ทำขึ้นนั้น เป็นหลักที่อาศัยความมีนิติสัมพันธ์ทางหนี้ว่าอยู่บนรากฐานของเจตนาของบุคคลโดยเจตนาเป็นแหล่งกำเนิดและเป็นมาตรการของสิทธิ โดยการแสดงเจตนาเป็นการกระทำซึ่งบุคคลแต่ละคนประสงค์ที่จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายบางประการ และได้มีการแสดงออกซึ่งความประสงค์นั้นเจตนาเป็นตัวก่อให้เกิดสัญญาและเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของสัญญาและผลของสัญญา

2.1.2 หลักเสรีภาพในการเข้าทำสัญญา (Freedom of Contract)

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาเป็นส่วนหนึ่งของหลักอิสระทางแพ่ง (Private Autonomy) เป็นหลักที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิของเอกชนหรือปัจเจกชนมีความอิสระในการที่จะกำหนดขอบเขตกฎหมายด้วยตนเอง ทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องทรัพย์สิน

อนึ่งเสรีภาพในการทำสัญญา มีอยู่ 2 ความหมายด้วยกัน คือ

ความหมายแรกหมายถึง เสรีภาพที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญา หมายถึงเสรีภาพในการก่อให้เกิดขึ้น ดำเนินการต่อไปของสัญญาหรือระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา ซึ่งอาจพิจารณาได้สองด้าน คือ ด้านกระทำ (Positive Sense) หมายถึง การเริ่มต้น ดำเนินต่อไปและการตกลงเข้าทำสัญญา และด้านไม่กระทำ (Negative Sense) หมายถึง การไม่เข้าทำสัญญาหรือการระงับกระบวนการในการเจรจา ด้วยการถอนคำเสนอหรือการยกเลิกการเจรจา เป็นต้น

ความหมายที่สองหมายความว่า เสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐเมื่อสัญญาเกิดแล้ว โดยหลักเสรีภาพในการทำสัญญาได้มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 151 บัญญัติว่า “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ”

2.1.3 หลักการว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ. 2540 ขึ้นมาใช้บังคับเพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม โดยกำหนดแนวทางพิจารณาให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการไม่มีผลบังคับ และข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการให้มีผลบังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี โดยได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 4 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ซึ่งมีองค์ประกอบ คือต้องเป็นข้อสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือสัญญาสำเร็จรูปหรือสัญญาขายฝาก ต้องเป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปหรือผู้ซื้อฝากแล้วแต่กรณี ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ตามมาตรา 4 วรรคสาม และต้องเป็นข้อตกลงที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้เปรียบเกินสมควร ตามมาตรา 4 วรรคท้าย

2.2 หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง

การตีความกฎหมาย หมายถึง การค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบท โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึกให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม บทกฎหมายใดเมื่อนำมาปรับเข้ากับกรณีที่เกิดขึ้นและมีข้อสงสัยว่าไม่สามารถจะใช้ปรับแก้คดีได้หรืออาจมีถ้อยคำไม่ชัดเจนจำเป็นต้องตีความบทกฎหมายนั้น ซึ่งการตีความ มีหลักเกณฑ์ในการตีความ 2 ประการคือ

1. การตีความตามตัวอักษรหรือตามตัวของกฎหมาย (Statutory Interpretation) เป็นการตีความตามถ้อยคำสำนวนในตัวบทกฎหมาย บทกฎหมายใดมีข้อความชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องนำไปตีความ

2. การตีความตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมาย (Teleological Interpretation) หมายถึงการตีความตามความมุ่งหมายหรือคุณค่า หรือตามเหตุผลที่ผู้อยู่เบื้องหลังบทกฎหมายนั้น ๆ โดยมีได้ขึ้นอยู่กับ

ความประสงค์ของผู้บัญญัติกฎหมายแต่อย่างใด แต่ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของบทกฎหมายโดยตัวของบทกฎหมายเอง เป็นการหยั่งทราบความหมายของถ้อยคำในบท กฎหมายจากเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายนั้น ๆ การตีความตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายแล้วพยายามเลือกเพี้ยนถ้อยคำมาใช้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายดังกล่าว

2.3 หลักการตีความข้อตกลงในสัญญา

สัญญาเป็นการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป การตีความสัญญาจึงอยู่ในบังคับของมาตรา 171 บัญญัติว่า “ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้พึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษร” ซึ่งก็คือ ต้องค้นหาเจตนาที่แท้จริงตามที่ได้แสดงออกมา มิใช่พิจารณาเฉพาะถ้อยคำ สำนวน ซึ่งอาจจะเป็นคำพูดหรือตัวอักษรเมื่อมีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

การตีความสัญญาซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้บัญญัติไว้ ในมาตรา 368 ว่า “สัญญานั้นทำให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย” หมายความว่า การตีความสัญญานั้นต้องคำนึงถึงความประสงค์หรือเจตนาอันมีส่วนร่วมกันของคู่สัญญา ซึ่งเป็นเจตนาที่คาดหวังในทางสุจริต และต้องคำนึงถึงประเพณีปฏิบัติในระหว่างคู่สัญญาหรือในทางการค้าด้วย

3. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

3.1 ปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้ออ้างหลักกฎหมายปิดปาก โดยผลของข้อสัญญามายันมิให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์โต้แย้งเกี่ยวกับเหตุความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ เป็นเหตุไม่ชำระค่าเช่าซื้อ

เงื่อนไขของสัญญาเช่าซื้อที่ให้ผู้เช่าซื้อต้องเป็นผู้ติดต่อและเลือกรถยนต์ รวมถึงเป็นผู้ตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ของรถยนต์ด้วยตัวของผู้เล่นเอง และการรับมอบรถยนต์จากผู้ขายให้ถือว่าธนาคารได้ส่งมอบรถยนต์ให้กับผู้เช่าซื้อโดยถูกต้อง และถือว่าผู้เช่าซื้อได้ตรวจรับรถยนต์ในสภาพที่เป็นที่พึงพอใจของผู้เช่าซื้อแล้ว หากมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นกับรถยนต์คันดังกล่าว ธนาคารผู้ให้เช่าซื้อจะไม่รับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องใดๆ และผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพรถมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญา ซึ่งข้อตกลงสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะของหลักกฎหมายปิดปากโดยผลของสัญญาหรือข้อตกลงที่ผลลัพท์ไปให้แก่ผู้เช่าซื้อ เมื่อผู้เช่าซื้อยกข้อต่อสู้ขึ้นต่อสู้ไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบไปถึงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันซึ่งต้องยอมรับในข้อสัญญาปิดปากดังกล่าวด้วย อีกทั้งสัญญาค้าประกันดังกล่าวเป็นการค้าประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด ผู้ค้าประกันจะรับผิดชอบในต้นเงินตามหนี้ประธานที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าธรรมเนียมการฟ้องร้องบังคับคดี ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ด้วย

3.2 ปัญหาข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดในดอกเบี้ยและเบี้ยปรับของผู้ค้าประกันกับความไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยใช้อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating Rate) โดยไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอนแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed Rate) แม้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดยดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อมีการกำหนดว่าธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท โดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงและกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดตามกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท แต่ก็ไม่มีการกำหนดว่าอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อรถยนต์เป็นจำนวนเท่าใด เพดานสูงสุดเท่าไร ซึ่งย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นเช่นไรก็ได้ และแบบของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้นำมาใช้กับผู้บริโภคนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป และเมื่อพิจารณาขอบเขตของสัญญาเช่าซื้อตามประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 เห็นว่าสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อไว้โดยเฉพาะ ประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขที่ต้องมีในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เท่านั้น อีกทั้งในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็ไม่มีวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด และเบี้ยปรับในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อที่ธนาคารเรียกเก็บ อัตราที่เรียกเก็บนั้นมีอัตราที่สูงเกินไปทำให้ธนาคารได้รับประโยชน์เกินควร

3.3 ปัญหาการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ ทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดตามผลของสัญญาการค้าประกัน

ข้อตกลงที่ให้สิทธิธนาคารพาณิชย์หักเงินในบัญชีเงินฝากทุกประเภทไปชำระหนี้ตามสัญญาก่อนหนี้ได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้านั้นสามารถทำได้ เนื่องจากข้อตกลงที่ทำไว้นั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา 150 และข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าดังกล่าวก็มีได้อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 8 กล่าวไว้ว่า ข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นความรับผิดเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดไม่ได้ และข้อตกลงที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในกรณีอื่น ให้มีผลบังคับได้เท่าที่เป็นธรรมและสมควรแก่กรณีเท่านั้น ซึ่งการหักบัญชีเงินฝากทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวนั้นกฎหมายบัญญัติว่าให้สามารถทำการหักบัญชีเงินฝากทันทีได้กับลูกหนี้ชั้นต้น ไม่รวมถึงกรณีของผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ในกรณีสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารผู้ให้เช่าซื้อย่อมไม่สามารถดำเนินการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้โดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้าแก่ผู้ค้าประกันได้

3.4 ปัญหาการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิมนัดของผู้เข้าซื้อ

การที่กฎหมายบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในเวลาหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิมนัดชำระหนี้ หากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ เช่นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ต้องมีการบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันทราบทุกงวดที่ลูกหนี้ผิมนัดชำระหนี้หรือไม่อย่างไร ซึ่งการประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มี การออกประกาศ ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ มาเป็นลายลักษณ์อักษร ธนาคารพาณิชย์จึงสามารถกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างไรก็ได้

3.5 ปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

3.5.1 กรณีผู้ค้าประกันหลายราย และธนาคารเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้กับผู้ค้าประกันคนใดคนหนึ่ง จะทำให้ผู้ค้าประกันคนอื่นหลุดพ้นหรือไม่เพียงใด

ธนาคารปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้าประกันคนหนึ่งคนใด โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ก่อน ผู้ค้าประกันที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน ซึ่งการปลดหนี้เป็นเรื่องเจตนาของเจ้าหนี้ที่จะยอมสละสิทธิเรียกร้องที่ตัวเองมีอยู่ในมูลหนี้ และการปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้ปลดให้ เว้นแต่จะตัดตกลงกันเป็นอย่างอื่น และการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวให้ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน แม้จะเป็นข้อตกลงที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และแม้ไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ทราบก่อน ก็ไม่เป็นการเสียหายแก่ผู้ค้าประกัน อีกทั้งยังไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 อีกด้วย

3.5.2 ธนาคารเจ้าหนี้ผ่อนเวลาการชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้เข้าซื้อ

การแก้ไขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700 การค้าประกันหนี้ที่มีกำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ถ้าหากผู้ค้าประกันไม่ตกลงยินยอมด้วยนั้น ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด และข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าว่าเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ โดยให้ถือว่าผู้ค้าประกันยินยอมด้วย ข้อตกลงนั้นใช้บังคับไม่ได้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ค้าประกัน ไม่ให้ต้องผูกพันความรับผิดออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับกฎหมายประเทศอังกฤษ ที่กล่าวไว้ว่า การที่เจ้าหนี้ตกลงขยายระยะเวลาการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้นั้นเป็นเหตุให้ความรับผิดของผู้ค้าประกันหลุดพ้น แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังเกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อ การปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหากเมื่อธนาคารพาณิชย์ตกลงยอมผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หากผู้ค้าประกันมิได้ยินยอมด้วย ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด ทำให้แนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้มีข้อยุ่งยากขึ้น

4. บทสรุป

การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 คือเป็นการประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตัวแลก

เงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งธนาคารพาณิชย์นั้นไม่ได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์โดยตรง อีกทั้งการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ก็ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของสัญญาไว้โดยเฉพาะ และในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มีวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด รวมถึงมีการนำหลักกฎหมายปิดปากมาบังคับใช้ในสัญญาเช่าซื้ออีกด้วย ซึ่งมีลักษณะที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคเกินสมควร จึงส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์อีกด้วย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อโดยแก้ไขให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าหากมีการผิดนัดชำระหนี้ทุกครั้ง ต้องมีการบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบทุกครั้ง เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความของมาตราดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่ผลของสัญญามีการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อเป็นงวด ๆ

5.2 คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดและวางกรอบในเรื่องข้อตกลงของสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ให้เช่าซื้อ โดยบัญญัติเพิ่มเติมลงในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาโดยวางกรอบ 2 ประการ คือ

1) ไม่ให้มีข้อตกลงในส่วนของข้อยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง เพื่อก่อให้เกิดการนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้บังคับ โดยมีเหตุผลว่าผู้ให้เช่าซื้อต้องให้การรับรองว่าทรัพย์สินที่ตนให้เช่าซื้อเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพดี ไม่ชำรุดบกพร่อง

2) กำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยและการเรียกเก็บผลประโยชน์อย่างอื่นไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงวิธีการคิดดอกเบี้ย และเพื่อให้ผู้เช่าซื้อสามารถเข้าใจรายละเอียดของค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด และสามารถเลือกทำสัญญาได้ถูกต้องตรงกับความประสงค์และกำลังทรัพย์ในการชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อ

5.3 นำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 4 มาใช้อย่างเคร่งครัดกับข้อตกลงที่ธนาคารพาณิชย์เขียนไว้ในสัญญาเช่าซื้อในการเรียกค่าเสียหายหรือในการเรียกผลประโยชน์อื่น ๆ โดยถือว่าการรับภาระดังกล่าวเป็นการรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ ฉะนั้นเมื่อนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวมาใช้บังคับก็สามารถที่จะแก้ไขการเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่มีมากเกินไปและก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญา

5.4 ควรเสนอให้บังคับใช้กฎหมาย มาตรา 691 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ มาใช้ควบคู่กับบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 700 ในเรื่องการผ่อนเวลาการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งจะช่วยลดภาระให้แก่ผู้เช่าซื้อ อีกทั้งย่อมจะทำให้เกิดผลดีแก่ผู้ค้าประกันอีกด้วย

บรรณานุกรม

- จักรี อดุลนิรัตน์. (2546). ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าทำสัญญาในพฤติการณ์ที่ไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำปี โสทธิพันธุ์. (2543). หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-วิญญูชน.
- ดาราทพร ธีระวัฒน์. (2542). กฎหมายสัญญาสถานะใหม่ของสัญญาและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ทรัพย์วิเชียร. (2548). แง่คิดในการตีความกฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์.
- ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555.
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง พ.ศ. 2551
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.
- ศนันท์กรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์. (2553). คำอธิบายกฎหมายนิติกรรม-สัญญา (พิมพ์ครั้งที่15). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- Andrew Evans and Andrew Lafferty. (2012). **Enforcing Against a Personal Guarantor**. Retrieved February 12, 2016, from <http://www.fieldfisher.com/media/1782056/Enforcing-Against-a-Personal.pdf>
- Trevor C. Hartley, The Law of Suretyship and Indemnity in the United Kingdom Of Great Britain and Northern Ireland and Ireland, The London School Of Economics and Political Science, 1974, pp. 21.